

1892-04-17

AFSENDER MODTAGER

Ellen Ludvig Brandstrup, billedhugger, - Jensen, Frøken, Erikshaab,
Sawyer Alhed Larsen, Johanne Christine Larsen, Adelheyde Syberg,
Hempel Syberg, Albrecht Warberg, Andreas Warberg, Laura
Warberg, Astrid Warberg-Goldschmidt

FAKTA

Dokumenttype:
Brev

Sprog:
Da

Dateringsbegrundelse:
Datoen er skrevet øverst s. 1

Generel kommentar:
Munter var en hund. Tips og Spids var
formodentlig også dyr på Erikshaab.
Ellen Sawyer var fra januar til maj 1892
ung pige i huset hos Hr. og Fru
Havemann i Hamburg.
Chartreuse er en fransk likør.
Gretchen var i huset hos Havemann-
parret i 1892.
Alheds nye adresse: Alhed Larsen, f.
Warberg, var i lære på Den Kongelige
Porcelainsfabrik fra 1890. I januar
flyttede hun til et logi i København ejet
af en Fru Laudrup.
Betty Stukart, Olga Moltke,
Rasmussen, Heinrich Callesen,
Augusta Brun, Grohmann, Peters,
Lusen og Leth kendes ikke.

Omtalte personer:
Henrik Havemann
Rebecca Havemann
Marie Juul
Alhed Larsen
Johanne Christine Larsen
Ellen Schroll
Astrid Warberg-Goldschmidt

Arkivplacering:
Kerteminde Egns- og Byhistoriske
Arkiv, BB1579

Trykt udgave:
Nej

Proveniens:
Testamentarisk gave til Østfyns
Museer fra Laura Warberg Petersen

DOKUMENTINDHOLD

Ellen Sawyer stiler brevet til mange personer i håb om selv at få en masse breve.

Ellen har måttet købe handsker. Efter en handletur lagde hun handskerne i gangen, og om aftenen var de væk. Gretchen nægtede at have taget dem, men Fru Havemann fandt dem i hendes lommer. Gretchen tilstod så. Nu ved Ellen ikke, om Gretchen bliver i pladsen. Måske kommer Ellen Schroll i stedet. Ellen beder Alhed og Johanne Larsen om at gå til Bæklund og undersøge dette.

Ellen har været til koncert i Stadttheater og derefter på café, hvor hun fik for meget at drikke. Hun har set en skønhedsdronning. Hun har også været på indkøb med Fru Grohmann og købt en lang trøje. Ellen fulgtes med Anna Grohmann, 15 år. Grohmanns børn er søde og velopdragne.

TRANSSKRIFTION

1st Paaskedag d. 17 April – 92

Kære Far, Mor, Frk. Jensen, Alhed, Johanne, Lus, Dis, Dengse, Onkel Syberg, Tante Mimmi, Tips, Munter, Spids!!!

Nu tager jeg 13 Fluor med et Smæk og skriver til jer allesammen paa en Gang, men saa ere i igen allesammen i Brevgæld til mig, og jeg venter mig 13 el. i det mindste 11 Breve, en af de første Dage. – Klk er 7½, jeg har været tidligt oppe, for at naa at faa skreven i Dag "Herskavet", som Dis skrev, er endnu ikke oppe, Grettchen gør rent i Spisestuen, og jeg sidder ved Kaptajnens Skrivebord og prøver at smørre et ogodt ["o" først i ordet overstreget] Plaster op (uden Stregepapir!) – Først vil jeg berette, hvad der de sidste 3-4 Dage har optaget os meget I kan tænke jer, jeg har været ikke saa uhyre langt fra at komme for Retten (forfærdes ej du lille Hob) - : For cirka en Maaned siden, var jeg en Dag ude at hente Smør! - - - . Jeg havde Handsker paa, et Par jeg maatte købe den første Søndag jeg var her og skulde til Grohmanns, min Kuffert var endnu ikke kommen, - et Par brillante Handsker, Hamburg ekcellerer i dem (ikke specielt i mine!) – Jeg tog altsaa mine Handsker af og lagde dem på Gangbordet, men om Aftenen vare de væk sporløst Jeg var jo lidt gnaven i Ansigtet, og spurgte næste Dag Grettchen, men hun sagde "Nein, Fräulein, dass weiss ich nicht" . Nu gjorde vi en 8 Dages Tid senere rent i hele Huset, men der var ingen Handsker. Saa en Aften, Gretchen var ude ei ["ei" overstreget], i Torsdags, siger jeg til Fru Havemann, jeg skal ind og se i Gretchens Kurv

efter mine Handsker, og vi gaar jo derind, men finder kun en Masse gammelt ubrugeligt Skidt, Klude og Pjalter, - hun hører nemlig til dem, som kun ejer 1 3/4 Særk og ikke stort andet, hendes Kjoler kan knap hænge sammen. Saa kom vi da i Tanker om, at hvis hun havde dem, havde hun dem paa, jeg var bleven saa opsat paa at faa mine Handsker igen at jeg besluttede at sidde oppe efter hende, men da hun sjældnen kommer inden 4½ el 5, saa opgav jeg det, men næste Morgen listede Fru Havemann ind i hendes Kjølelomme og der laa "der Hund begravet". - Kaptajnen tog nu fat paa hende og spurgte om hun havde taget dem, men hun sagde nej, vi gik saa alle 4 i hendes Kammer og hun begyndte en Undersøgelse, under hvilken hun fik dem puttet væk, men Fru Havemann hittede dem igen, men Gretchen erklærede dem havde hun selv købt. Saa sagde Kaptajnen han vilde gaa til Politiet, og saa sagde hun ogsaa i Gaar at hun havde gjort det. Nu ved jeg ikke, om vi skal beholde hende, hun er ikke dygtig, altid beskidt, gaar paa Dansehuse, siger ikke sandt, saa længe hun ved Løgn; den Gang Kaptajnen kom hjem fra da han havde været paa Bæklund, fortalte han at Ellen Schroll vilde saa gerne herved til Sommer, men være som Pige og have Pigeløn, men der er nok Tale om, at hun og Maride Juul skal til Kbh. og tage Kursus i Kogning, og hvis hun skal det, saa skal hun ikke her. Nu er det i min Interesse, hvad hun skal, for vi 2 kan naturligvis ikke være her sammen, det er her ikke Plads til, men kan Alhed & Johanne f. Eks. ikke vandre ud til Bæklund og faa Rede i Tingene, men det maa ikke være mig, som har sat det I ["I" overstreget] i jer, for der er ingen Ting sagt noget til mig, jeg har blot "spist" mine Øren. Hvis I kommer derned, beretter Ellen nok selv om sine Fremtidsudsigter. Langfredag var vi i Stadttheater og hørte Te Deum, som kun synges en Gang om Aaret, nemlig den Dag. Det var ganske henrivende smukt, Solo Chor, Orchester, 80 Stemmer, man kan slet ikke beskrive det -. Siden gik vi i Caffé Nowak - den største og fineste i Hamburg, kendt af alle - og spiste til Aften for 6 Kr, er det ikke knusende, 5 Portioner Smørrebrød, Kaptajnen og jeg drak hver 2 Seidler Bier, siden tog vi Kaffe med Chartreuse, jeg var fuld, det Øl er noget lumsk Skidt, men det smager brilliant, jeg er næsten fuld naar jeg har faaet et Krus, forrige Søndag, - da vi vare i Flora og saa la Beautié célèbre Mrs Betty Stukart, som fik 1st Præmie ved Skønhedskonkurrencen, hun sprang omkring med en tam Løve. Hun var meget pæn, dog ikke nær saa køn som f. Ek. Olga Moltke, - (Bisætning) drak jeg 4 (Hovedsætning - Eftersætning). - - - - -.

Fru Grohmann var saa alligevel med ved vores Indkøb, hun førte os gennem en Masse Gader til en vældig Butik, hvor hun selv har handlet i 20 Aar, de sprang som Lopper for hendes mindste Vink, der var 12 Commisser foruden Kvinder og Børn, jeg fik en Jaquet, en lang, lys aaben Trøje, til 19 – 60 – er det grusomt dyrt – de siger alle det er meget billigt det var den billigste og pæneste de havde, alle de andre vare sværere lukkede og til 24 a 25 Mark, Fru Havemann fik en til 35, sort Overstykke meget pænt; vi har ogsaa faaet nye Hatte, min er sort, med røde Baand svarende til min røde Kjole, den er meget pæn, men hun har ikke lagt Regning ved, saa jeg aner ikke, hvad den koster. – Vi skal have fint Gilde i Morgen med Suppe, Steg, Gedde og Desert. Men vi kan ikke faa nogen til at komme de ere alle inviterede ud, und. Rasmussen, og i Eftermiddag gaar Fru Havemann og jeg hen til Grohmann og ser om de vil komme. Jeg glæder mig til en Gang igen at dække fint Bord, og vi skal have en Masse dejlig Vin. - -

I Søndags vare vi med Grohmanns i Zoologiske Have, jeg gik hele Tiden med Anna, den næstældste Datter, hun er 15 Aar og meget sød, hun minder en Del om Lus en(ikke rigtig Lus) men [”men” indsat over Linien] er meget stille og ”furchtbar gut” som Fru Grohmann siger, Fru G. har sagt, jeg skal komme tit hen og være sammen med Anna da jeg kan lære meget tysk af hende. Det er ogsaa sandt, naar jeg er hos Grohmanns taler jeg dobbelt saa godt tysk, jeg er sikker paa jeg kunde blive en hel Tysker, om jeg var sammen med dem altid, men Fru Havemann forvilder mig en hel Del. – Grohmanns elsker jeg, de ere allesammen saa søde og rare, I skulde se nogle Børn, kønne, livlige og knusende velopdragne, de lange Unger faar kun 1 lille Kage at dele naar vi drikker Kaffe, og ere saamænd saa glade som om de havde faaet saamange de kunde spise. –

Nu venter jeg I skriver til mig alle sammen og Alhed, maa jeg faa din nye Adresse (!), det glæder mig, du er hjemme og holder dem ilive med dit Morskab, og det glæder mig Johanne, du ikke kom til Kbn. Nu kan I jo have en gemytlig Paaske, jeg skulde ikke have noget imod at være hjemme ogsaa i Paasken. Heinrich Callesen, en ung Fyr, Søstersøn af Augusta Brun, er inde, han kommer her jævnlig om Søndagen. Fru H. passer ham, mens jeg skriver mit Brev, siden skal vi ud, hen til Grohmanns og i Aften i engelsk Kirke, der kan jeg ikke forstaa et Muk tænker jeg, saa jeg glæder mig ikke, -

Jeg sender min ærb. Hilsen til Peters, som vel er ved at stikke af, jeg

haaber I ere ["ere" overstreget] gøre Stads af ham i den Anledning.
Mange Hilsner fra eders Datter – Søster – Niece - ex – Elev – Tante -
(Spids) – Elle

[Skrevet henover teksten s. 4:]

Hilsen fra Fru Havemann.

[Skrevet øverst, på tværs s. 1:]

Min Lærer har sagt til Leth at han var svært fornøjet "med mig – Sie spielt
schon Chopin" -

1ste Paaskedag d. 17 April
- 92

Min dære
hvor langt
til at være
hvor langt
svært for mig
at skrive til
dem -
I har været i
Chopin

Kære Onkel, Mor, Erik Jensen, Alhed, Johanne
me, Lise, Lis, Louise, Onkel Lyberg
Tante Minnie, Onkel, Munk, Spids!!!

Au tages j 13. April med et
Lusk og skrives til for allesammen
paa en Gang men saa se i jeres
allesammen i Brogald til mig og j
vender mig 13. d. i det mindste!!
Brave en af de første dage. - Ilek er
4 1/2, j har været tidlig oppe, for at
naa at paa skrive i dag "Berika
t", som dis skrev en endelig
oppe, Gudsken og rent i Spiritus
og j idder ved Napoleons Skrive
bald og prøver paa at skrive et godt
Brev af (uden Skrytpapir!!) -
April j berette, hvad der i de 3-
4 sidste dage har opstaaet og mig
I kan takke j, j har været

BB 1579

at hun havde gjort det. Nu ved
j, ikke om i skal beholde hende,
hun er ikke dygtig, altid beskiet,
gaar paa Laurshuse, siger ikke
sandt, saa længe hun ved Lapu,
den Gang Kaptajnen kom hjem fra
da hun havde været paa Fæklund
fortalte hun at Ellen Schroll vilde
saa gerne herved til Louises, men
vare som lige og have sig selv, men
den er nok alle om at hun og
Mortide Juhl skal til Albu. og tage
Lurcis i Løning, og hvis hun
skal det, saa skal hun ikke her,
den er det i rigtig Interesse, hvad
hun skal for i 2 kan naturlig
vis ikke vare her sammen, lig
er hun ikke Glads til, men kan
Allud & Louise for Lks. ikke vandre
ned til Fæklund og paa Rode i
Løning, men det mener ikke
være mig som hun sat det for
jer, for der er ingen mig sagt
noget til mig, j, har blot spist
sine Brød. Hvis I kommer

dermed, borte alle nok sløvi-
sne Fremtidsudegtes.
Lørdag var vi i Stadttheater og
hørte de gamle som kun yngste
sang om Aart iudly den dag. Det
var ganske henvende smukt. 1°
Opas, Orchester 80 Numre, ingen
kan slet ikke beskrive det. Siden
gik vi i Caffé, Tavak - den største
& fineste i Hamburg kendt af
alle - og spiste til Aften for 6 R.
og det var kyssende, 5 Cordons
Supperbrød, Kaffajern og jeg drak
hvor 2 Seidler blev inden for
Kaffe med Charbonne, jeg var
fuld, det er meget lækker Skid
men det er meget Brilliant, jeg var
fuld men jeg har faaet et Krus,
første Lørdag - da vi var i Høje og
sagde la Beauté célèbre, Mrs. Betty
Stukart, som fik 1° Præmie ved
Skønhedskonkurrenserne, hige spang
ankriny med en tanke Løve. Sen
var meget pæn, dog ikke var saa
køn som f. Ek. Olga Wolke,
— (Bisættning) drak jeg 4 (Lørdag
morg - Eftermiddag). —

BB 1579
saw om de havde faaet saamange
de kunde spire. —
Nu ventes j. I skriv til mig alle
sammen og Alhed, men j. fra
din nye Adresse (!), det glæder
mig, du er hjemme og holder
det ilive med dit Thorskaaf, og
det glæder mig, Johanne, du
ikke kan til København. Nu kan I
jo have en gemnlig Taaske, j.
skulde ikke have noget mind
at være hjemme og se i Taaske.
Henrich Calleren, en ung Dyr,
Søsteren af Augusta Bruu, er
inde, han kommer her famili og
Svendapen og H. passer ham
nu og j. skriver mit Brev inden
skal i ud, her til Hoffmann
og i Aften i engelsk Kirke der kan
j. ikke forstå et Huik tænke
j. saa j. glæder mig ikke. —
I sende minnede. Hilsen
til Sofus, som vel er ved at
stikke af, j. haraber I se og se
I hader og ham i den Guldsmid
Mange Hilsener fra eders, Datter
Hester-Store-ex-Gled-Oantlo-Spils-Elle